

Protocollen voor het meten van het dierenwelzijn

Binnen het Europese onderzoeksproject Welfare Quality® werden protocollen opgesteld die het mogelijk maken om het welzijn aan het dier zélf te meten. De protocollen zijn echter lijvig, waardoor één welzijnsmeting afhankelijk van de diersoort 5 tot 8 uur vergt. Het ministerie van EL&I wil de protocollen vereenvoudigen, zodat ze gemakkelijk zijn in te zetten op veebedrijven.

Amanda Manten
Ministerie van EL&I
Ingrid de Jong
Wageningen UR Livestock Research

“De eerste stappen binnen Welfare Quality® dateren van ongeveer zeven jaar geleden”, weet Amanda Manten, beleidsmedewerker Dierenwelzijn bij het ministerie van EL&I. Veel Europese landen werken in dit project samen aan protocollen waarmee het dierenwelzijn objectief kan worden gemeten aan de dieren zelf. Ook Nederland participeert in het project. In 2009 kwamen de Europese protocollen voor rundvee, varkens, legpluimvee, vleespluimvee en vleeskalveren gereed. Nederland heeft daarnaast zelf gezorgd voor een soortgelijk protocol voor paarden. Nu wordt het dierenwelzijn nog afgemeten aan bijvoorbeeld de hokmaten, de hoeveelheid licht en hokverrijking; binnen Welfare Quality staat het dier centraal. “Dan wordt onder andere gekeken naar het gedrag van het dier, de gezondheid, de kwaliteit van de vacht en eventuele slachtlijngegevens”, zegt Manten.

Protocol voor meten welzijn

Met de Welfare Quality-protocollen kan objectiever worden bepaald of een dier gelukkig is dan met de huidige middelvoorschriften. De overheid en het bedrijfsleven reageerden positief op de nieuw ingeslagen weg. Dierlijke productieketens moeten in toenemende mate transparant zijn en verantwoording afleggen over de kwaliteit van onder andere houderijomstandigheden. De welzijnsmonitor kan in die zin een bijdrage leveren aan het verbeteren van het dierenwelzijn in de keten. “In andere EU-landen kregen de protocollen eveneens veel steun”, weet Manten. De protocollen bevatten echter zoveel meetpunten dat de uitvoering van één welzijnsmeting wel 5 tot 8 uur kost. Bij een grootschalig gebruik in de praktijk zouden de kosten daarmee te hoog

oplopen. “Daarom proberen we nu eenvoudigere protocollen te ontwikkelen”, stelt Manten. Aan deze vereenvoudiging wordt gewerkt door Wageningen UR Livestock Research (leghennen, vleeskuikens, vleesvarkens, zeugen en kalveren) en de Gezondheidsdienst voor Dieren (melkvee). Dit najaar zal blijken of het mogelijk is om de protocollen op een betrouwbare manier te vereenvoudigen, waarna beslist zal worden of Nederland doorgaat op het ingezette traject. Een praktijkproef is dan de volgende stap.

Praktijkproef en toepassingsmogelijkheden

De (vereenvoudigde) protocollen zullen vanaf 2012 worden getest op een groot aantal praktijkbedrijven. Het doel van de praktijkproef is driedig: er wordt onderzocht of met de vereenvoudigde protocollen te werken is, of de uitkomsten vertaald kunnen worden in adviezen voor de veehouder en wat het effect is van het meten en van de adviezen op onder andere het dierenwelzijn. De praktijkproef zal in totaal drie jaar duren. Manten ziet mooie toepassingsmogelijkheden voor de toekomstige welzijnsmonitor. Allereerst komen veehouders zo te weten hoe het echt gesteld is met het welzijn van hun dieren. Zij kunnen dan gericht werken aan het dierenwelzijn op hun bedrijf. Ook kunnen marktpartijen de uitkomsten koppelen aan hun marketing en communicatie met burgers (denk aan het Beter Leven-kenmerk van de Dierenbescherming). Omdat Welfare Quality een Europees project is, wordt er ook in andere EU-landen naar gestreefd de uitkomsten op dezelfde manier te interpreteren. “Als dat lukt, betekent een bepaald kwaliteitsniveau in alle landen hetzelfde”, aldus Manten.

Aanpak van vereenvoudiging van het Welfare Quality-protocol bij vleeskuikens

Een van de diersoorten waarvoor aan de vereenvoudiging van het welzijnsprotocol wordt gewerkt is het vleeskuiken. Het vleeskuikenprotocol betreft zowel metingen op het bedrijf (in de laatste vijf dagen voordat de dieren worden afgeleverd aan de slachterij) als aan de slachtlijn. Voorbeelden van metingen op het bedrijf zijn voetzoollaesies, brandhakken, beoordeling van het gedrag van een koppel, bevuiling en de mate waarin een kuiken zich kan voortbewegen (loopscore of ‘gait score’ genoemd). In totaal worden er op het bedrijf twaalf kenmerken gemeten, waarvan het merendeel aan het dier zelf. Het protocol op een bedrijf is in principe in 3,5 uur af te ronden, maar meestal duurt het een uur langer. Het meest arbeidsintensieve gedeelte op het bedrijf bestaat uit de beoordeling van minimaal honderd kuikens op voetzoollaesies, brandhakken en bevuiling, en vervolgens de beoordeling van nog eens minimaal 150 andere kuikens op de loopscore. Naast de metingen op het vleeskuikenbedrijf worden er aan de slachtlijn bij hetzelfde koppel wederom voetzoollaesies en brandhakken gemeten. Daarnaast wordt ook borstirritatie gemeten en wordt het afkeurpercentage van een koppel met reden van afkeur vastgelegd.

Eén van de doelen van de vereenvoudiging is om te kijken of we voor een aantal indicatoren alleen toe kunnen met de metingen aan de slachtlijn. Dat kan niet alleen tijd besparen, maar levert ook minder stress op voor de kuikens, omdat niet meer aan een levend dier

wordt gemeten. Daarnaast wordt ook gekeken of en hoe indicatoren die worden gemeten aan elkaar zijn gerelateerd. Dat kan bijvoorbeeld leiden tot een gereduceerd protocol dat gebruikt kan worden om ‘de vinger aan de pols te houden’, waarbij het uitgebreide protocol dan minder vaak toegepast hoeft te worden. Of bepaalde indicatoren kunnen bijvoorbeeld een voorspeller worden voor de waarde van een andere indicator als er een betekenisvolle relatie is tussen beide. In februari van dit jaar zijn vijftien beoordelaars getraind in het uitvoeren van het vleeskuikenprotocol. In overleg met Storteboom en Plukon zijn bedrijfsbezoeken uitgevoerd en op de slachterijen van Storteboom en Plukon was het mogelijk om metingen aan de slachtlijn uit te voeren. Door de goede samenwerking met deze sectorpartijen en met de pluimveehouders waren er eind juni 122 koppels beoordeeld met het volledige protocol, zowel op het bedrijf als aan de slachtlijn. Deze data zijn vervolgens aangevuld met een dataset van twee jaar geleden en een recente dataset van Belgische bedrijven, zodat er gegevens beschikbaar zijn van in totaal 182 koppels. Deze betreffen zowel reguliere als langzaam groeiende typen vleeskuikens. Met een dataset van deze omvang is het mogelijk om op betrouwbare wijze te bepalen of vereenvoudiging van het protocol mogelijk is. Op dit moment wordt er volop gerekend aan de data en de verwachting is dat de resultaten in het najaar bekend zijn.

WELZIJNSNIVEAU BEPALEN

Training in het beoordelen van vleeskuikens volgens het Welfare Quality-protocol.

Foto: Wageningen UR

Contact

drs. Amanda Manten
T 070-7573935
E a.s.a.manten@minlnv.nl

dr. ir. Ingrid de Jong
T 0320-238192
E ingrid.dejong@wur.nl

Het onderzoek naar de vereenvoudiging van de welzijnsprotocollen voor de diverse diersoorten wordt gefinancierd door het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie.